

šolskem vrtu. Na nobenem šolskem vrtu tudi ne sme manjkati čebelnjaka, in šolske gosposke bi morale na to paziti, da bi se učitelj tudi z novo čebelorejo ukvarjal. Nikakor se mi ne zdi dovolj, če v šolskem vrtu stoji par stotin mladih drevesec, in to brez znamenj. Šolski vrt moral bi biti tudi občinska drevesnica, vravnana po najboljših pravilih, iz katere bi občani dobivali ali zastonj, ali za malo odškodnino sadno drevje. Če hočemo, da se bo kdaj vsaj po Dolenjskem silno zane-marjena sadjereja zboljšala, treba bo tako pričeti. Tudi za trtorejo, to je, trte rediti iz ključev, moral bi biti potreben prostor, tako bi se sčasoma zatrla slaba plemenena trt po naših nogradih in nadomestila z boljšimi. Ali vinogradnik moral bi jih dobiti zastonj in to mnogo, drugače ne bo šlo.

Je li mogoče to vse izpeljati na 50 ali znabiti 100 štirjaških metrih? In vendar koliko je šol po krajih, ki bi morali biti drugim v zgled, ki še tako malega kosca zemlje za šolski vrt nimajo!

Kakor je potreben za poduk v kmetijstvu prostorn šolski vrt, tako potrebno bi bilo tudi, da bi učitelj imel priliko, vsaj po eno živinče rediti. Koliko vpljiva ima lepi izgled modrega gospodarja (in tak bi moral učitelj biti) do kmeta, posebno gledé živinoreje, spravljenje in rabljenje gnoja iz hleva, napravljanje mešanca, sem uže imel mnogokrat priliko prepričati se.

Kar beseda ne zamore storiti, stori zgled lahko. Šolske oblasti bi se morale za poduk v kmetijstvu posebno zanimati; gledati bi morale posebno na to, kako in koliko veselja imajo učitelji do tega poduka. Nikakor bi ne smelo biti učitelju na voljo dano, ali se hoče s kmetijskim podukom ali pa s katero kmetijskih strok ukvarjati. Kaj pomaga, če je učitelj še tako vnet za kmetijstvo sploh, ali postavim za čebelorejo ali sadjerejo, ko se pa primeri, da odide drugam, pa dobí šola učitelja, ki mu je to vse, kar je njegov prednik delal, sama oslarija, sama bedarija, za katero se on niti ne zmeni. Večkrat se primeri, da taki visokoučeni ljudski učitelji rajši tičnike delajo, po gostilnah posedajo, ko da bi si čas kratili s čebelorejo, ter ljudstvo vnemali za-njo. Nekateri pa mislijo, da bi se onečastili, če bi se pečali s tako nizkim poslom, ko bi včasih celó za matiko ali lopato prijeli. Kdor se tega boji, ni pravi ljudski učitelj, on še dober najemnik ni.

Učitelji! v naših rokah je sreča in blagostanje naroda, delajmo, učimo vselej in o vsaki priliki; ne bojmo se pa tudi povedati resnice tako kakor je, če tudi ona ni vsakemu ušesu priležna. Kdor le to govori, kar se drugim dopade, kdor lastnega mišljenja nima, ali pa se boji z odkrito besedo na dan, je mevža, in ne zasluži zaupanja, tem manj spoštovanja od naroda.

Ljudski učitelj.

Gospodarske skušnje.

Da krompir ne gnijje.

Zarad letošnjega obilnega deževja se pogostoma slišijo pritožbe, da krompir gnijje. Zabraniti daljšo gnjilobo svetuje se ta pripomoček, ki ni drag:

Iz zemlje izkopani krompir — zdravi in bolni — naj se položi v vodo, kateri je bilo malo klorovega apna pridejano (na 100 delov vode 1 del klorovega apna); v tej vodi naj leži pol ure. Potem se položi v vodo, v kateri je bila v enaki razmeri soda raztopljena. Po vsem tem se krompir v čisti vodi umije in na zraku posuši. Brez nevarnosti, da bi krompir še dalje gnjil, se spravi potem na pod ali v klet. Pol kilo sode zadostuje za 250 kilo krompirja.

„Kärnt. Volksst.“

Delitev premij za konje v Kranji in v Ljubljani.

V Kranji je bila delitev 9. dne t. m. Premije in svetinje so dobili: a) za kobile z žebeti: 1. Marija Kuralt iz Mengša 40 gld., 2. — Martin Šimenc iz Čšnjice 25 gold., — 3. Miha Begelj iz Dvorja 20 gld., — 4. Anton Mežnarc iz Kranja 15 gold., — 5. France Stroj iz Dvorske Vasi sreberno svetinjo, — 6. Janez Jeran iz Zaloga, in pa 7. Matevž Golob iz Šenčurja bronasti svetinji; — b) za mlade obrejene kobile: 1. Janez Brejc iz Nove Vasi 30 gold., — 2. Jože Grašič iz Golnika 20 gold., — 3. Janez Molj iz Vogelja 15 gold., — 4. Jurij Skok iz Pristave, in pa 5. Janez Repic iz Podreč sreberni svetinji; — c) za žebice: 1. Jurij Krašovec iz Šmartna 15 gold., — 2. France Hafner iz Dorfarjev 10 gold., — 3. Janez Eržen iz Gornjega Bitnja sreberno svetinjo, — 4. Janez Kalan iz Spodnjega Bitnja, in pa 5. Jaka Jesihar iz Stude bronasti svetinji.

V Ljubljani bila je pa delitev premij 15. dne t. m. Premije in svetinje so dobili: a) za kobile z žebeti: 1. Pavel Kušar iz Sinje Gorice 40 gold., — 2. France Sever, c. k. major v Ljubljani 25 gold., katerih pa ni hotel sprejeti, prepustivši jih drugim konkurentom, le priznanico si je izprosil, — 3. Jožef grof Auersperg iz Iga 20 gold., katerih tudi ni hotel sprejeti, prepustivši jih drugim konkurentom, le priznanico si je izprosil, — 4. Jernej Oražen iz Vnanje Gorice 25 gold., — 5. Matevž Smuk iz Bevk 20 gold., — 6. Friderik Seunig iz Ljubljane sreberno svetinjo, — 7. Jožef Tomek iz Rakovnika in Jakob Remžkar iz Velike Ligonje pa bronasti svetinji; — b) za mlade kobile: 1. Matija Oven iz Podsmreke 30 gold., — 2. Anton Rotar iz Podsmreke 20 gold., — 3. France Gregurka iz Sinje Gorice 15 gold.; — c) za žebice: 1. Luka Jerala iz Samotore 15 gold., — 2. Adolf Galle iz Šiške sreberno svetinjo.

Naravoznanske stvari.

Ali je barometer prerok vremena?

Barometer ima prav za prav namen, kazati pritisek ali tlak zraka, zato ga rabijo tudi v to, da ž njim višave gorá merijo. Imenuje se zato tudi zrakomer. Vendar je tudi resnica, da po pravici velja za preroka vremenskega in sicer zato, ker pritisek zraka takrat, ko ima vlažno ali suho vreme nastopiti, je manjši ali večji.

Dr. R. je v časniku „Fundgrube“ naznanil o tej zadevi nekatera pravila, po skušnjah potrjena, katera nam kažejo, kako se imamo pri ogledovanju barometra vesti, da uganemo, kakošno vreme smemo pričakovati. Nadejamo se pa, da s to objavo vstrežemo marsikateremu.

Pred vsem je treba vedeti, da barometer nikoli prav ne kaže, kedar ob enem dve sapi vlečete: ena v višavi, druga nižje doli blizo zemlje. Tako, če na priliko dva vetrova pihata, eden od severa v spodnjih plastih podnebnega zraka, eden pa od juga v zgornjih plastih, utegne barometer prav nizko stati, pa vendar ne dežuje, — narobe pa utegne barometer visoko stati in vendar gre dež, če veter v spodnjih plastih piha od juga, v zgornjih pa od severa.

Zmerom je treba to vedeti, da tudi takrat, kedar dežuje, barometer pri vetru od severa navadno visoko stoji. Zato navadno tudi barometer ne bode poprej padel, dokler se veter na jug ne obrne.

Če pozimi veter od vzhoda ali jugo-vzhoda piše, barometer navadno prav visoko stoji, in če na tej višini ostane in se veter ne spremeni, se sme mrzlo vreme dalj časa pričakovati.

Če huda ura od zahoda žuga, pade barometer prav nizko; če pa o hudi uri še bolj pade, sme se velik vihar in ploha pričakovati.

Če se med hudo uro ali silnem dežji barometer zopet vzdiguje, je to znamenje, da kmalu nastopi lepo vreme.

Če o lepem vremenu barometer polagoma pada, pa se nam vendar zdi, da vreme dalj časa lepo ostane, ne dajmo se motiti, kajti verjetno je, da bode ob kratkem veliko dežja, in če veter od jugozahoda piše, da pride blisk in grom ali pa vihar.

O veliki vročini naznanja barometer, če pada, grom in hudo uro od dalječ, — če pa pada zelo hitro, je huda ura blizo.

Če pozimi veter od zahoda piše, in o tem zmrzuje, naznanja padanje barometra skoro zmerom sneg.

Če ob dežji barometer še zmerom bolj pada, pomeni to stanoviten dež, ki ne bode prej nehal, dokler se veter ne spremeni.

Če ob lepem vremenu barometer zmerom višje stopa, ostane vreme tako dolgo, dokler se veter drugače ne zasuje.

Če pozimi veter od vzhoda piše, naznanja to mraz, če se barometer vzdiguje. Če se čedalje bolj vzdiguje, kaže to čedalje večji mraz; če pa pade, ne bode mraz dolgo trajal, ampak kmalu pade sneg.

Če se barometer o veliki vročini vzdiguje ali svojega visocega stanja ne spremeni, potem po vročini ne pride ne huda ura ne dež, — če pa nasproti pada, je pričakovati slabo vreme.

Če julija meseca se barometer nekoliko vzdiguje in ni veliko vetra, takrat naj se kmetovalci podvizajo, svoje poljske pridelke spraviti domu, kajti če potem veter nastopi, prignal bo oblakov in deževalo bo kmalu. Tega bi se le tedaj ne bilo bati, če veter iz vzhoda piše in sapa nekoliko mrzleja postaja.

Če se barometer hitro, večkrat in zelo spreminja, je to znamenje nestanovitnega vremena, — če se barometer počasi pa neprenehoma spreminja, potem ostane tisto vreme stanovitno, katero je takrat.

Če se barometer ponoči vzdiguje, a ne podnevi, je to gotovo znamenje lepega vremena.

Če termometer (gorkomer) nobene spremembe ne kaže, barometer pa pade, je to znamenje dežja.

Če barometer, pa tudi termometer ob enem precej padeta, je to znamenje velicega dežja; če se pa ob enem precej vzdigneta, je to znamenje lepega vremena.

Slovensko slovstvo.

* *Tisoč in ena noč*. Pravljice iz jutrovih dežel, s podobami. Za slovensko ljudstvo priredil L. Haderlap. Tiskal in založil J. Krajec v Novomestu.

Pod tem naslovom prišel je ravnokar na svetlo 1. zvezek onih zanimivih pravljic, katere so uže skoro v vseh evropskih jezikih in še celo v več prevodih prišle na svetlo. Ne dvomimo, da bode tudi slovensko ljudstvo z veseljem po njih seglo, in to tem več, ker je cena ličnim knjižicam nizka (snopič 64 strani s podobo), velja le 20 kr., in jih gosp. Haderlap posloveniti hoče prav po domače (le ne preveč po domače, da slovničar slovenska škode ne trpi!) ter izpustiti vse spodtikljive stvari tako, da se knjiga tudi mladini brez npravne škode lahko v roke dá. Vsaki mesec izšla bosta dva snopiča. Naročila sprejema J. Krajec v

Novomestu, pa tudi vsaka bukvarna. — Naj temu naznanilu dodamo še to, kar v priporočilo tega zabavnega dela gosp. izdatelj sam piše tako le: „Lepota pravljic ali historij iz jutrovih dežel, ki so zvezane v bukvah „tisoč in ena noč“, znana je celemu svetu. Ko so se iz vzhoda prenesle na francoska tla, začudil se je ves zapad divni fantaziji Orientalcev. „Tisoč in ena noč“ je eden najlepših zakladov občesvetne literature. Podati to delo tudi slovenskemu ljudstvu, me je toliko bolj volja, ker poznam vnetost Slovencev za čudovite pripovedi. Nekateri naših narodnih pravljic so tem jutrovim zelo podobne; a ni čudo, saj tudi mi izviramo iz Indije, in prav tam je iskati izvora tem pravljicam v „tisoč in ena noč“, katere se sicer navadno pripisujejo Arabcem; pa več ko verjetno je, da so v Arabijo prišle iz Indije, staroslavne matere evropskih narodov. Ne dvomim, da bodem s tem delom vstregel vsem Slovincem, in da bodo posebno v dolgih zimskih večerih stari in mladi radi poslušali te pravljice. Prosim tedaj vse prijatelje slovenske literature, naj me z obilnim naročevanjem podpirajo, in občinstvo na to delo opozorjujejo“.

* V tiskarni g. Krajca je ravnokar tudi na svetlo prišel 2. zvezek Krištof Šmidovih spisov: Jozafat, poslovenil P. Florentin Hrovat. Cena 30 krajc.

Mnogovrstne novice.

* *Lepo jesen* nam prerokujejo nekateri kmetovalci po tem, da je letos prav veliko ôs in da ôse svoja osišča na posestev v zemljo nanašajo. Pravijo, da je to prav gotovo znamenje lepe jeseni. Če je le res?

* *Svežega mesa* pride na Dunaj po železnici prav obilo iz Galicije. Da se meso svežo ohrani in iz dežele izvoževati more v druge dežele, je znajdba najnovejšega časa špekulativnih Amerikancev.

* *Muha* je v vasi Zwergen na Nemškem prve dni tega mesca pičila 15 let staro deklico v srednji prst leve roke. Roka jej je nagloma hudo otekla, a nihče se ni nadejal, da revico čaka grozna smrt. Na pomoč poklicani zdravnik je pravo uganil, ko je rekel, da je muha poprej na kaki mrhi sedela, ki je za vrančnem prisadom poginila, in oni strup vcepila nesrečni deklici. — Žalibog, da se take nesreče primerijo pogostoma!

Naši dopisi.

V Gorici 19. sept. — Dne 1. t. m. sta bila slovesno umeščena v naši prvostolnici novi prošt, mons. dr. Evgenij Karol Valussi, in prijatelj njegov mons. dr. Alojzij Mat. Zorn, prava duhovska korenjaka v naši nadškofiji. 8. septembra je imel prošt Valussi prvo pontifikalno mašo. Njegovo povišanje se v „Eco del Litorale“ jedernato popeva. Mons. Zorn je prevzel veličavno službo nadškofijskega šolskega nadzornika za veronauk v ljudskih šolah, ostane pa tudi še na dalje ravnatelj bogoslovskega semenišča. — Dne 6. t. m. je imela biti seja deželnega šolskega sveta, ali, ker je manjkalo menda 4 svetnikov, pobrali so tržaški gospodje šila in kopita in šli domú. — Naši meščani vseh vrst so čedalje bolj razdraženi zaradi novega pogrebnege reda*) in sosebno zaradi tega, da „nekdo“ pri municipiji neke §§. svojevoljno razlaga in priobčuje izvrševalne ukaze, ki po stari policijski palici

*) Novo pokopališče goriško, o katerem se je skoz par let toliko pisalo in govorilo, je od 30. avgusta t. l. blagoslovljeno in od 1. septembra mrličem odprto.